

Templul zburător

Janet Nică

Gogoșa literaturii mondiale a secolului al XX-lea a făcut de mai multe ori explozie (deloc în surdină), născând câteva tornade, câteva vârtejuri și, firesc, mai multe adieri: futurismul (1909), saudasismul (1910), crepuscularismul (1911), imagismul (1913), akmeismul (1913), vorticismul (1914), dadaismul (1916), creaționismul (1917), ultraismul (1918), suprarealismul (1924), realismul socialist (1934), ermetismul (1936).

Întotdeauna cultura română a fost una de adaptare (nu și cultura populară). Am fost sincronici prin succesiune și protocronici prin postcronism. De fapt, singurul curent care a răscolit frunzele literaturii române a fost tardismul, deși, economic, de două mii de ani, țara noastră a fost un uger supt de vițeei puterilor sprintăre. N-am avut măcar norocul ca România să fie o parte a Indiei, acolo ar fi fost, cel puțin, departe de curente și curenți, ca sfântă în calendar, pentru rugăciune-sugăciune.

De observat că toate aceste curente și mișcări literare s-au înghesuit în primul sfert al secolului trecut iar până la sfârșitul secolului s-a rumegat iarba îngurgitată de pe postața acelor momente.

Când, în 1980, Florentin Smarandache lansa paradoxismul, s-au găsit, la noi, glasuri care au vociferat și destule voci care au glăsuit negativ,

semn că se pregătea, cu adevărat, ceva nou, pentru români și nu numai. Știind că nu poți fi profet în cătunul tău, Florentin Smarandache și-a luat lumea în cap și-n picioare, traista la spinare, speranța în desagă, s-a înscăunat pe tribuna centrului și, ca un subiect obiectiv, a predicat subiectiv, având, în 1992, când publica „Le paradoxisme, un nouveau mouvement littéraire”, sute de creatori paradoxişti în Statele Unite, în Franța, Belgia, Canada, Marea Britanie, India, Japonia, Germania, Spania, Polonia, Brazilia, Rusia, Maroc, Camerun, România.

Bineînțeles, mondializarea „zvâc-ului” românesc nu le spune nimic unor scriitori români cu orgolii parohiale.

Fondatorul și creatorul mișcării paradoxiste nu caută sentimentul (cum s-a mai văzut), nici gândirea adecvată la realitate sau text (cum s-a mai întâmplat) ci libertatea nepriponită de vreun țăruiș ideologic, libertatea absolută, berdiaevenă, necreată, venind de undeva din pășunile haosului. Orice ordine îngrădește. Orice dezordine îngrădește. „Ordinea și dezordinea sunt două catastrofe care amenință omenirea” spunea Valéry.

Sentimentul și gândirea sunt magnetice, lipicioase, înrobitoare. Paradoxul caută, parafrazând verlainean, „de la liberté avant toute chose”, ritmul pur, atât cât se poate, nu

încărcătura sentimentaloido-lacrimogenă sau gândurală. Libertatea smarandachiană e firul Ariadnei care te scoate din labirint, din zigzag și arabesc.

Ca o săgeată transcendentă, Florentin Smarandache nu e nici poet, nici anti-poet, nici non-poet, nici „gând purtat de dor” (Eminescu), (dorul trage în jos), ci libertatea paroxistică, țiuitul nevrotic al neatârării. Datul ei din coate răstoarnă normalul în anormal, fluidizează staticul, staticizează fluidul. Atutul său, pe lângă inteligență, (inteligența stabilește raporturi), este speculația care transcende orice raport. Poezia paradoxistă e un mers pe margini de prăpastie.

Atenția devine panică de a nu cădea.

Talentul de a vorbi diferit și-a creat un vocabular final absolut nou. Lupii noutății te iau în primire de la primii pași, hienele necunoscutului sunt la post, niciodată nu știi ce vine, totul devine. Liniștea este mama zgomotelor, libertatea, mama constrângerilor, după cum unitatea e mama diversității:

**„Ciel n'est plus ciel/ parce qu'il a trop d'étoiles/
ciel est ciel/ parce qu'il a un seul soleil”**

Poezia nu are nevoie de material, de substanță, ea e ceva „dincolo de realitate”, contingenta limbajului. De aceea, Florentin Smarandache face poezii fără versuri, poeme fără poeme, fără cuvinte, fără fraze, poezii grafice,

texte impersonale personificate, traduce imposibilul în posibil, face literatură din nimic și nimic din literatură. Poezia „La forme de la liberté”, poezie grafică, este diformă, urmărind parcă teoria catastrofelor a lui René Thom. Cuvântul „libertate” este aruncat pe pagină, invers, cruciș, șerpuint, circular, hexagonal.

Ochiul narează ca și gândul. Poeziile se fac din litere, din cifre, din numere, uneori din consoane, alteori din vocale, din săgeți, triunghiuri, pătrățele, din semnele exclamării, din punct și virgulă, din puncte, din apostrof, paranteze, bare, plus-uri, minus-uri, egal-uri și ghilimele. Poezia devine concretă, palpabilă.

Superpoemele se fac din decupaje de ziar, combinate în „n” obiecte luate câte „K” sau „X”. Calif al alunecării neobosite, scriitorul vizualizează poeme în piricossanogleză (limba vorbită în Nord-Vestul Franței de către un singur locuitor), apoi 21 de poeme în nici un vers, pentru că nu versul face poezia.

Logica paradoxului naște trandafiri în grădina gândirii. Normal că versurile negre nu se văd pe pagina neagră, la fel cele scrise prin reducere la absurd.

Absolutul nu are grai, perfecțiunea nu se poate traduce în imperfect, eternitatea, în temporal, infinitatea, în finit. Nimicul spune totul când este nimic. „Mai bine o carte cu pagini goale

decât una care nu spune nimic.”, se destăinuie poetul, din lehamite de scriitură și ideologie.

Stilul paroxistic salvează lumea de la dilatare „Dacă n-ați înțeles nimic, înseamnă că ați înțeles totul.”

Firescul este totul. „Concretul este specia care își creează genul” afirmă Ortega y Gasset. Limbajul smarandachian redescrive lumea într-un mod năucitor prin sâmburele paradoxului. Barda poetului cioplește un sens. Dacă scuturi frunzele rămân ramurile. Dacă tai ramurile rămâne trunchiul. Dacă tai trunchiul rămân rădăcinile.

Paradoxul nu înseamnă circularitate ci, mai ales, centralitate, punct de plecare, punct de vedere, început de lume, tiflă dată obezității intelectuale. Alonja paradoxului e scurtă dar esențială, sparge tumori mentale, lungite la infinit.

Florentin Smarandache nu e o glumă, ci o glumă bună. E trezire, revelație, apocalipsă.

Cărămizile templului său sunt păsările. De aceea, templul poate oricând să zboare, făcând în ciudă gravitației și morocănismului unilateral al unora și al altora.

Opera smarandachiană, poetică și matematică, nu produce adevăr ci „furnicături” nabokoviene idiosincrazice, singurele în stare să-i asigure supraviețuirea în tumultoasa contingentă.